ינדבה תעשה [אותו] אזה קדשי בדק הבית ואין לי אלא נדבה נדר מנין ת"ל ולנדר יכול אפי' קדשי מזבח תלמוד לומר ולנדר לא ירצה זה קדשי מזבח ואין לי אלא נדר נדבה מנין ת"ל נדבה רבי אומר לא ירצה בהרצאת גופו הכתוב מדבר היינו תנא קמא א) [א] מאי לאו בהא קמיפלגי דתנא קמא סבר אפי' אקדשיה לדמי נסכים נמי לקי ורבי סבר בהרצאת גופו כ) ב(נמי) לקי אבל בדמי נסכים לא לקי ש"מ ואלא אותו למה לי לכדתניא גנדבה תעשה אותו ג) תעשה נדבה ואי אתה עושה תמים נדבה לבדק הבית אמיכן אמרו דהמקדיש תמימים לבדק הבית עובר בעשה ומנין אף בלא תעשה שנאמר 2וידבר ה' אל משה לאמר לימד על הפרשה ד) שהיא בלאו דברי ר' יהודה א"ל הרבי לבר קפרא ה) מאי משמע א"ל דכתיב לאמר ו) לא נאמר בדברים בי ז) ורבי אמרי (זלא) אמור איתמר המעלה חאברי בעלי מומין לגבי מזבח ח) אמר טרבא בעובר משום בל תקטירו כולו ט) ומשום בל תקטירו מקצתו [ב] (יאמר אביי) כאין לוקין על לאו שבכללות מיתיבי לדהמקדיש בעלי מומין לגבי מזבח עובר משום חמשה שמות תיובתא דאביי אמר י) אביי בגברי קתני אי בגברי עובר עוברין מיבעי ליה אלא פשיטא כחד גברא ותיובתא דאביי אמר יא) אביי [ג] אפיק (א) הקטרת מקצתו ועייל קבלת הדם קבלת דם לר' יוסי ברבי יהודה אית ליה לתנא קמא לית ליה קשיא ל"א והא מרסיפא רבי יוסי בר' יהודה היא רישא רבנן תיובתא דאביי תיובתא: **מתני'** הכהנים ממירין יב) בשלהן וישראל ממירין בשלהן האין הכהנים ממירין לא בחטאת ולא באשם ולא בבכור אמר רבי יוחנן בן נורי מפני מה אין ממירין בבכור אמר לו ר' עקיבא חטאת ואשם מתנה לכהן ובכור מתנה לכהן מה חטאת ואשם אין ממירין יג) בו אף בכור אין ממירין בו אמר רבי יוחנן בן נורי מה מלו אם אינו ממיר בחטאת ואשם שאין זכין בהן בחייהן תאמר בבכור שזכין בו בחייו אמר לו רבי עקיבא והלא כבר יד) נאמר 3והיה הוא ותמורתו יהיה קודש היכן קדושה חלה עליו כבית הבעלים אף תמורה בבית הבעלים טו): **גמ'** תנן התם נבכור מוכרין אותו תם חי ובעל מום חי ושחוט ומקדשין בו טז) האשה אמר רב נחמן אמר רבה בר אבוה לא שנו אלא בזמן יהזה הואיל ואית ליה לכהן זכייה בגוויה יז) (הואיל ויש לכהן שותפות בו) אבל בזמן שבית המקדש קיים כיון דתם להקרבה הוא דקאי יח) אין מוכרין אותו תמים חי איתיביה רבא לרב נחמן מוכרין אותו תמים חי חי אין שחוט לא אימת אילימא בזמן הזה מי איכא תם שחוט אלא פשיטא בזמן שבית המקדש קיים וקתני יט) נמי מוכרין אותו תמים חי (אלמא אית ליה לכהן זכייה בגוויה) לא לעולם בזמן הזה כ) מי קתני מוכרין אותו תמים חי אין שחוט לא הא גופא אתא לאשמועינן כא) דבזמן הזה נמי מוכרין אותו תמים חי איתיביה

אביי אמר אין לוקין על לאו שבכללות. פרש"י דהא אין לוקין דאמר אביי אין לוקין תרתי קאמר אבל חדא לקי ואליבא דמ"ד חדא מיהא לקי אלאו שבכללות בשילהי פ' כל שעה (פסחים דף מא:) לשון רש"י וכן מוכח הסוגיא כו]: **שאין** זכין בחייהן. ואם תאמר ואי זכין בהן בחייהן היכי מימר למאן דאמר בגמרא בתר מתכפר אזלינן ויש לומר דר"ל אף בתר מתכפר ולאו לאפוקי בעלים אתי:

לא שנו אלא בזמן הזה. כז] וא"ת האמר פרק שור שנגח הפרה (ב"ק דף מג:) שור ושור פסולי המוקדשין שנגחו אביי אמר תני נזק ומוקי לה במועד אבל שור של פסולי המוקדשין פטור אלמא לאו רעהו קרינא ביה וקאמר התם נמי דשור של הדיוט שנגח שור של פסולי המוקדשין חייב אלמא משמע דקרינא ביה רעהו וצריך לומר דקמייתא מיירי בבכור כח] דלא מצי פריך ר) וברייתא בשאר קדשים דפריך להו כממון כט] והתם בזמן הזה איירי שהרי האמוראים דאיירי התם עלה לא הוו בזמן הבית ואפילו הכי קאמר התם דלאו ממונו הוא ואם כן קשה דהכא אמר דממונו הוא בזמן הזה וצריך לומר ל] דהכא אתיא כרבי יוסי הגלילי והיא דהתם כרבנן ואע"ג דבפ' קמא דב"ק (דף יב: ושם ד"ה ואם) לא] אמר [ולשני] הא כרבי יוסי [והא כרבנן] נ"ל דלפי זה לא מיתוקמא ההיא סוגיא דפרק הפרה:

נדבה תעשה אותו. לבעל מום לדמי קדשי בדק הבית דלמזבח לא אפשר לאקרוביה דהא כתיב (ויקרא כב) לא תתנו מהם וגו': **אין לי.** רבוי להתפיס בעל מום לבדק הבית: **אלא.** על ידי נדבה כגון הרי זו לבדק הבית: **נדר מנין.** שאם אמר הרי עלי בהמה לדמי בדק הבית שמלוה להפריש בעל מום תלמוד לומר ולנדר והכי כב] נמי דריש נדבה תעשה אותו ולנדר כלומר וכן לנדר: **לא ירצה אלו קדשי מזבח.** דשייכא בהו הרצאה: **אין לי אלא נדר.** דנדר סמוך ללא ירצה ומשמע דאם נדר הרי עלי עולה לא יביא בעלת מום: **נדבה מנין.** שאין רשאי לומר על בעלת מום הרי זו למזבח: **תלמוד לומר נדבה.** ולנדר לא ירצה והכי מידריש נדבה אשר תעשה אותו או נדר לא ירצה: **רבי אמר לא ירצה בהרצאת גופו הכתוב מדבר.** שלא יקריבנו והיינו נמי קדשי מזבח כתנא קמא: [ד] וקבעי **אלא אותו למאי אתא.** כלומר תינח כוליה קרא מוקמת לדרשא דקא דרשת האי נדבה ונדר: **אלא אותו.** דכתיב (שם) נדבה תעשה אותו למה לי: **אותו.** בעל מום אתה מקדיש לבדק הבית כו': **עובר בעשה.** אהאי עשה דאמרינן ואי אתה מקדיש תמימים דהייתו לאו הבא מכלל עשה ועשה הוא: **לא נאמר בדברים.** כלומר בההיא פרשה (ג): **לא אמור.** כלומר הכי אמר הקב"ה לאו אמור להם לישראל דלאו איכא הכא דאי עברי אהך פרשה עוברין בלאו: **אברי כו'.** הנתמים כמשפט עולה: **על לאו שבכללות.** דהקטרת כולו ומקצתו מחד לאו נפקי ואשה לא תתנו מהם ה) כדפרישית לעיל (ו:) אבל לכולהו איכא לאו לכל חד וחד דהקדש נפיק מכל אשר בו מום לא תקריבו ו) ודרשינן ליה לעיל (דף י:) לא תקדישו ושחיטה מלא תקריבו אלה לה' דגבי עורת או שבור ז) וזריקה מלא תקריבו דגבי מעוך וכתות (ויקרא כב) והאי אין לוקין דאמר אביי אין לוקין תרתי קאמר אבל חדא כג] איכא ואליבא דמאן דאמר חדא מיהא לקי אלאו שבכללות בשילהי פרק שני דפסחים (מא:): **משום ה' שמות.** וחשיב להו להני תרי כתרי: **בגברי קתני.** דלאו בהכי עסקינן דאי עבדינהו לתרוייהו לילקי תרי אלא מילי מילי קתני שאם הקטיר כולו עובר משום בל תקטירו כולו או אם אדם אחד מקטיר מקצתו לוקה משום מקצתו אבל אי מקטיר חד לכולהו לא לקי אלא משום כולו: **אפיק חדא מינייהו.** או כולו או מקצתו ועייל קבלת הדם דנפקא מלא תקריבו דמיד בן נכר (ויקרא כב): וקפריך **קבלת הדם לתנא קמא לית ליה.** וקחשיב ה': **רישא רבנן.** כלומר רישא רבנן היא דלא מחייבי אקבלת הדם ואפילו הכי קא חשיב ה' וקשיא לאביי: **מתני' הכהנים ממירים בשלהן.** קרבנות שהפריש הכהן כד] לעצמו אם המיר בהן נתפסים בתמורה: **לא בחטאת ואשם.** שנתן לו ישראל שיקריבנו לו אם המיר בו הכהן אינו עושה תמורה על ידו דהא אין לו חלק בו אלא משעת הקטרת אימורין ואילך וזכה ח) בבשר ואמר בברייתא בהאי פירקא (ט.) אין אדם מתפיס בדבר שאינו שלו: **ולא בבכור.** שנתן לו ישראל וטעמא מפרש הכא במשנה גופה: **מפני מה אין.** הכהנים ממירין בבכור והלא כולו שלהן הוא ומחיים הוא נותנו לו ואין הישראל מתכפר בו: **כשם שאין הכהנים ממירין בחטאת ואשם.** דהא ודאי פשיטא לן דאינו זוכה כהן אלא מהקטרת אימורין ואילך: **מה לי אינו ממיר בחטאת ואשם.** כלומר דין הוא שאין כהנים ממירין בחטאת ואשם כו': **הוא ותמורתו.** מקיש התמורה להקדש עצמו היכן קדושה חלה על ההקדש בבית הבעלים אף תמורה לא תחול אלא בבית הבעלים אבל בבית כהן לא חיילא לגמרי הלכך אין כהן ממיר בבכור אבל ישראל אם המיר בו נתפס בקדושה שהרי ברשותו חלה קדושה על הבכור: **גמ' מוכרין אותו תמים חי.** השתא משמע בין בזמן המקדש בין בזמן הזה והכי משמע אם בית המקדש קיים מוכרין אותו כהן לכהן חי ואותו כהן יקריבנו אבל שחוט לא דבזיון קדשים הוא דלאו אורח ארעא לעשות סחורה בדבר שקרב ממנו למזבח ואי בזמן הזה הוא מוכרין אותו תמים חי בין כהן לכהן בין [ה] כהן לישראל והלוקח ימתין עד שיפול בו מום ויאכלנו דבכור [ו] בזמן הזה משנפל בו מום אין בו אלא איסור גזל שגזל את הכהן ואם מכרו כהן או נתנו לו מותר לאוכלו וכדאמרינן בבכורות [בפ' כל פסולי המוקדשין] (דף לג:) גבי בכור בעל מום יט) (כל פסולי המוקדשין) כ"ה מתירין ואפי' עובד כוכבים מותר לאכול הימנו אבל בתם שחוט בזמן הזה ליכא: **ומקדש בו.** כהן את האשה דממוניה הוא: **לא שנו.** דכהן יכול למוכרו חי: **אלא בזמן הזה.** דלא קאי להקרבה: **ואית לכהן זכייה בגויה.** מחיים דבזמן הזה נמי הוו הבכורות לכהנים: **אין מוכרין אותו תמים חי.** דלית לכהן זכייה בגויה אלא מהקטרת אימורין ואילך: **מי איכא תם שחוט.** הא הוי קדשים בחוץ: **מי קתני שחוט לא.** דמשמע מינה דלאו בזמן הזה דבזמן הזה ליכא תם שחוט: **הא גופא קמ"ל.** כלומר מאי דקתני בברייתא י) גופה איצטריך לאשמועינן דמוכרין אותו תמים חי דס"ד דלית בהו זכייה עד שיפול בו מום ולאו משום שחוט לא דהא בזמן הזה קמיירי ובזמן הזה ליכא תם שחוט:

בבכור

עין משפט
נר מצוה

נב א מיי' פי"ב מהל' ערכין הל' ו:

נג ב מיי' פ"א מה' איסורי מזבח הל"ד וע"ש:

נד ג מיי' פי"ח מהל' סנהדרין הל"ג:

נה ד מיי' פ"א מהל' איסורי מזבח הל"ד ע"ש בכ"מ:

נו ה מיי' פ"א מהל' תמורה הל"ט:

נז ו מיי' פ"א מהל' בכורות הלכה ג [טוש"ע י"ד סימן שו סעיף ו]:

נח ז מיי' פ"א מהל' בכורות הלכה יח:

◆

תורה אור השלם

וְשׁוֹר וָשֶׂה שָׂרוּעַ וְקָלוּט נְדָבָה תַּעֲשֶׂה אֹתוֹ וּלְנֵדֶר לֹא יֵרָצֶה: ויקרא כב כג

וַיְדַבֵּר יְיָ אֶל מֹשֶׁה לֵּאמֹר: ויקרא כב יז

לֹא יַחֲלִיפֶנּוּ וְלֹא יָמִיר אֹתוֹ טוֹב בְּרָע אוֹ רַע בְּטוֹב וְאִם הָמֵר יָמִיר בְּהֵמָה בִּבְהֵמָה וְהָיָה הוּא וּתְמוּרָתוֹ יִהְיֶה קֹּדֶשׁ: ויקרא כז י

◆

מוסף רש"י

[illegible]

◆

רבינו גרשום

[illegible]

מסורת הש"ס

[illegible]

◆

הגהות הב"ח

[illegible]

◆

הגהות הגר"א

[illegible]

◆

שיטה מקובצת

[illegible]